

Warszawa, 21-08-2023 r.

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Marcin Wiącek

VII.7033.4.2023.AMB

**Pan
Przemysław Czarnek
Minister Edukacji i Nauki
Ministerstwo Edukacji i Nauki
ePUAP**

Szanowny Panie Ministrze,

do Rzecznika Praw Obywatelskich wpłynęło pismo obywatela, który wskazał na wątpliwości w zakresie równego traktowania obywateli w odniesieniu do wznawiania postępowań awansowych.

Zgodnie z art. 187 ust. 4 ustawy z dnia 3 lipca 2018 r. - Przepisy wprowadzające ustawę - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. poz. 1669 ze zm.; dalej jako: PWPSWN), w przypadku wznowienia postępowania, w którym na podstawie przepisów obowiązujących przed dniem wejścia w życie ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2023 r. poz. 742 ze zm.; dalej jako: PSWN), został nadany stopień doktora, stopień doktora habilitowanego albo tytuł profesora, postępowanie prowadzi się na podstawie przepisów obowiązujących w dniu wszczęcia postępowania, które było przedmiotem postanowienia o wznowieniu. Po dniu 30 kwietnia 2019 r. stopień lub tytuł nadaje się w dziedzinach i dyscyplinach określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 5 ust. 3 PSWN.

W tym miejscu należy zauważyć, że na gruncie obecnie obowiązujących przepisów, w przypadku zaistnienia określonych w ustawie z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2023 r. poz. 775 ze zm.; dalej jako: KPA), przyczyn wznowienia postępowania administracyjnego w sprawie nadania

stopnia doktora albo rażącego naruszenia prawa przez podmiot doktoryzujący, Rada Doskonałości Naukowej wydaje postanowienie o wznowieniu postępowania i wskazuje podmiot doktoryzujący, który prowadzi postępowanie. Z kolei zgodnie z art. 145 § 1 KPA w sprawie zakończonej decyzją ostateczną wznowia się postępowanie, jeżeli:

1. dowody, na których podstawie ustalono istotne dla sprawy okoliczności faktyczne, okazały się fałszywe;
2. decyzja wydana została w wyniku przestępstwa;
3. decyzja wydana została przez pracownika lub organ administracji publicznej, który podlega wyłączeniu stosownie do art. 24, 25 i 27;
4. strona bez własnej winy nie brała udziału w postępowaniu;
5. wyjdą na jaw istotne dla sprawy nowe okoliczności faktyczne lub nowe dowody istniejące w dniu wydania decyzji, nieznane organowi, który wydał decyzję;
6. decyzja wydana została bez uzyskania wymaganego prawem stanowiska innego organu;
7. zagadnienie wstępne zostało rozstrzygnięte przez właściwy organ lub sąd odmiennie od oceny przyjętej przy wydaniu decyzji (art. 100 § 2);
8. decyzja została wydana w oparciu o inną decyzję lub orzeczenie sądu, które zostało następnie uchylone lub zmienione.

Szczególne podstawy wznowieniowe wskazane są także art. 145a-145b KPA.

Jednocześnie ustawodawca ograniczył temporalnie możliwość wznowienia postępowania w ten sposób, że uchylenie decyzji w sytuacji, gdy dowody, na których podstawie ustalono istotne dla sprawy okoliczności faktyczne, okazały się fałszywe bądź decyzja wydana została w wyniku przestępstwa, nie może nastąpić, jeżeli od dnia doręczenia lub ogłoszenia decyzji upłynęło dziesięć lat, zaś z pozostałych wskazanych wyżej przyczyn, jeżeli od dnia doręczenia lub ogłoszenia decyzji upłynęło pięć lat (art. 146 § 1 KPA)¹.

Z kolei przed wejściem w życie ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, podstawą wznowienia postępowania awansowego mogły być – obok przesłanek wskazanych w KPA - ujawnione okoliczności wskazujące na to, że stopień doktora lub doktora habilitowanego albo tytuł profesora został nadany na podstawie dorobku powstałego z naruszeniem prawa, w tym praw autorskich, lub dobrych obyczajów w nauce (art. 29 ust. 2 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule

¹ W zakresie odpowiedniego stosowania KPA zob. art. 178 ust. 3 PSWN.

naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki, Dz. U. z 2017 r. poz. 1789 ze zm.; dalej jako: USNT). Jednocześnie ustawodawca nie ograniczył czasowo możliwości wznowienia postępowania na podstawie art. 29 ust. 2 USNT. Kwestia ta była także przedmiotem oceny sądów administracyjnych. Dla przykładu, Naczelny Sąd Administracyjny w wyroku z dnia 27 kwietnia 2010 r. (sygn. akt I OSK 1226/09) wskazał, że „w zaskarżonym wyroku w pełni prawidłowo Sąd pierwszej instancji z powołaniem się na orzecznictwo Naczelnego Sądu Administracyjnego zastosował art. 29 ust. 2 powołanej ustawy o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule naukowym w zakresie sztuki, który wprowadza przesłankę szczególną wznowienia postępowania w sprawie nadania stopnia naukowego, która z tego względu ma pierwszeństwo w zastosowaniu przed przesłankami wyliczonymi enumeratywnie w art. 145 § 1 K.p.a. Zastosowanie jej, zarówno z powodu przepisów przejściowych, jak i pełnej regulacji w art. 29 powołanej ustawy o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule naukowym w zakresie sztuki, nie zostało ograniczone przesłanką terminu. Może mieć zatem zastosowanie do decyzji podjętych przed wejściem w życie tej ustawy oraz nie obowiązuje przesłanka przedawnienia ustanowiona w art. 146 § 1 Kodeksu postępowania administracyjnego. Tożsamy pogląd wyrażono w wyroku NSA z dnia 8 stycznia 2008 r. sygn. akt I OSK 1590/07 publikowanym w internetowym zbiorze orzeczeń NSA”.

Sprawa ta była też w przeszłości przedmiotem korespondencji RPO z resortem szkolnictwa wyższego². Wówczas Ministerstwo argumentowało, że brak ograniczenia czasowego w zakresie wznowiania postępowań na podstawie art. 29 ust. 2 USNT związany jest z brakiem tolerancji dla wszelkich przejawów nieuczciwości naukowej. Ministerstwo wskazywało wówczas także, iż „[n]awet wynikające z przepisów karnych przedawnienie karalności nieuczciwości naukowej nie zwolni nieuczciwego naukowca z zarzutu uchybienia godności i dobremu zwyczajom akademickim”.

Zestawiając przytoczone wyżej przesłanki wznowieniowe obowiązujące na gruncie PSWN i USNT, należy wskazać, że co najmniej częściowo przesłanki wynikające z art. 29 ust. 2 USNT można uznać za mieszczące się w przesłankach wynikających z KPA. Niemniej jednak nie sposób stracić w pola widzenia tego, że usunięcie szczególnej przesłanki wznowieniowej nieograniczonej terminem, powoduje, że do wszczynanych obecnie postępowań wznowieniowych zastosowanie znajdzie ograniczenie temporalne wynikające z art. 146 § 1 KPA (tak też: P. Dańczak [w:] A.

² Znak pisma: DSW.ZNU.174.57.2015.SP.1.

Jakubowski (red.), *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce. Komentarz*, 2023, Legalis/el.; por. też: Ł. Kierznowski, *Stopnie naukowe i stopnie w zakresie sztuki. Komentarz*, 2021, Lex/el.).

Powyższe w praktyce oznacza, że obecnie istnieje możliwość uchylecia decyzji o nadaniu stopnia naukowego osobie, która uzyskała stopień na podstawie dorobku powstałego z naruszeniem dobrych obyczajów w nauce 20 lat temu i przed wejściem w życie PSWN wszczęto postępowanie wznowieniowe. Jednocześnie jednak taka możliwość nie istnieje w odniesieniu do osoby, która również uzyskała stopień na podstawie dorobku powstałego z naruszeniem dobrych obyczajów w nauce 20 lat temu, lecz nie wszczęto przed wejściem w życie PSWN postępowania wznowieniowego. Mając to na uwadze wątpliwości może budzić uzasadnienie dla odmiennego uregulowania sytuacji prawnej ww. osób jedynie poprzez odwołanie się do momentu, w którym wszczęto postępowanie wznowieniowe.

Wobec powyższego, działając na podstawie art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2023 r. poz. 1058), zwracam się do Pana Ministra z uprzejmą prośbą o przedstawienie stanowiska w sprawie, w szczególności zaś o wskazanie przyczyn odmiennego uregulowania kwestii czasowego ograniczenia możliwości wznowienia postępowania awansowego w PSNW względem USNT, a także o wskazanie, czy dostrzega Pan Minister potrzebę wprowadzenia zmian prawnych, które w sposób jednolity regulowałyby kwestię dopuszczalności uchylecia decyzji nadającej stopień lub tytuł naukowy względem osób, które uzyskały stopień doktora, doktora habilitowanego lub tytuł profesora na podstawie dorobku powstałego z naruszeniem prawa, w tym praw autorskich, lub dobrych obyczajów w nauce, bez względu na moment wszczęcia postępowania wznowieniowego.

Z poważaniem

Marcin Wiącek

Rzecznik Praw Obywatelskich

/-podpisano elektronicznie/